

Asia: VM151:00/2018

Lausuntopyyntö kansallisen tekoälyohjelma AuroraAI:n kehittämis- ja toimintasuunnitelmasta vuosille 2019-2023

1. Kohti ihmiskeskeistä yhteiskuntaa

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole kommentteja tähän kohtaan.

2. AuroraAI-toiminta 2019-2023

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Sosiaali- ja terveysministeriön näkökulmasta suunnitelmassa esitetty palveluiden yhdistely asiakkaan kannalta mielekkäiksi kokonaisuuksiksi on kannatettava tavoite. Pidämme hyödyllisenä selvittää tarkemmin yhdistämisen toteutustavaksi esitetyn tekoälypohjaisen 'välikerroksen' mahdollisuuksia ja reunaehtoja. Myös sosiaali- ja terveyspalvelujen sisällöllisessä päätöksenteossa on mahdollista hyödyntää ainakin osittain automaattista päätöksentekoa, ja sitä on jo käytössä esim. lääkehoidossa. Lisäksi on jo toteutettu asukkaille suunnattuja järjestelmiä, joissa he voivat arvioida omaa tilaansa. Nykyiset päätöksenteon tukijärjestelmät ovat kuitenkin vielä teknisesti yksinkertaisia eikä niissä ole hyödynnetty uusimpia tekoälyteknologioita. Näiltä osin esitetyt etenemistavat ovat lähtökohtaisesti hyviä.

STM tuo kuitenkin esiin, että kehittämis- ja toimeenpanosuunnitelmassa ei ole riittävästi huomioitu lainsäädäntöä, erityisesti tietosuojaan liittyvien vaatimuksien toteutumisen arviointi on puutteellista. STM:n hallinnonalalla käsiteltävät henkilötiedot ovat arkaluonteisia henkilötietoja, joiden käsittelyssä on otettava huomioon EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen asettamat vaatimukset, joihin sisältyy määräykset liittyen automaattiseen päätöksentekoon ja profilointiin. Kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä ja tietosuojasta säädetty lainsäädäntö on myös huomioitava. Säästönsäilytyksen arviointiin on sisällytettävä myös perustuslakivaliokunnan tulkinnat henkilötietojen sallituista käyttötarkoituksista ja luovuttamisesta. Jos on tarkoitus, että AuroraAI:ssa tehdään asiakkaita koskevia päätöksiä, on otettava huomioon myös vastuukysymykset. Tässä yhteydessä on punnittava, voidaanko toimintaa rakentaa asiakkaiden suostumuksen varaan,

koska tilanteessa saattaa vallita tietosuoja-asetuksen tarkoittama vallan epätasapaino asiakkaan ja viranomaisen välillä. STM suosittelee, että juridisiin yksityiskohtiin perehdyttäisiin syvällisesti jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta toiminnan reunaehdot tarkentuvat ja selvenevät ennen toimeenpanoa.

3. Organisaatioiden kytkeytyminen ja toimeenpanon tuki

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottajien kannalta suunnitelma on radikaali ja sen toteuttaminen edellyttää merkittäviä toimintaprosessien muutoksia. Toisaalta tekoälypohjaisten ratkaisujen tuominen asiakkaan ja palveluntuottajan välisiin prosesseihin voi merkitä myös sitä, että tarve ammattilaisten toiminnan muutoksille vähenee.

Tekoäly- ja muiden tietoteknisten ratkaisujen tarkoituksenmukainen ja tuloksekas käyttöönotto edellyttää kuitenkin aina, että muutettavan toiminnan edustajat ohjaavat kehitystyötä. Siksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tehtäviä muutoksia ei voida toteuttaa toimialan ulkopuolisessa ja siitä erillisessä ohjelmassa. Tästä syystä AuroraAI-ohjelman tulisi olla puiteohjelma, joka koostuu substanssiministeriöiden johdolla yhteistyössä palveluista vastaavien toimijoiden kanssa tehtävistä toiminnan kehityshankkeista. AuroraAI-ohjelma voi tarjota tavan toteuttaa verkostomaista yhteistyötä tuottaessa kokonaisvaltaisia palveluita asukkaalle ja tekoälyteknologiaa siinä käytettäväksi.

Verkostomaiseen yhteistyöhön kuuluu myös vastuutahon määrittely kullekin palvelukokonaisuudelle. Esimerkiksi chat bot –palvelun ylläpitäjäksi ja kehittämissyhteistyön koordinoijaksi voitaisiin nimetä joku sosiaali- ja terveydenhuollon toimija (esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämissyhtiö SoteDigi Oy). Yhteistyöverkosto voisi koostua erilaisista hyvinvoinnin edistämiseen liittyvistä yhteisöistä, jotka voisivat tuottaa sisältöä palveluun ja opettaa sitä toimimaan erilaisissa tilanteissa. Tällaisen palvelun kehittäminen voitaisiin toteuttaa AuroraAI-ohjelman rahoittamana hankkeena.

4. Yleiset huomiot, kommentit ja palaute

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Sosiaal- ja terveysministeriöllä ei ole kommentteja tähän kohtaan.

Sillanaukee Päivi
Sosiaali- ja terveysministeriö

Virtanen Teemupekka
STM - STM/OHO/Diti